

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ЗАХИСТУ ОЛІГАРХІЧНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ІНТЕРЕСУ

В Україні сформувався специфічний тип господарського механізму, який базується не на дії ринкових регуляторів чи державного втручання в економіку, а на забезпеченні економічних інтересів олігархічного прошарку населення. Ринкові механізми при цьому спотворюються, а державні важелі впливу використовуються як ширма, за якою триває перерозподіл бюджетних коштів і доходів громадян на користь паразитарного класу.

Розслідування незаконних схем та шахрайства у державному секторі в Україні здійснюють переважно журналісти. Фундаментальними діями в секторі державного регулювання, що руйнують економіку України, на сьогодні є: зміна власників засобів виробництва та майна через різні схеми, в тому числі й рейдерства стратегічного економічного ресурсу – землі; оформлення власності на третіх осіб, або закордонних суб'єктів, для унеможливлення встановлення реальних власників та бенефіціарів, ухилення від сплати податків; застосування фірм-прокладок при укладанні державних контрактів для отримання значних прибутків при завищенні ціни угоди; маніпулювання тендерними процедурами, зокрема через застосування „спеціальних” умов; монополізація процесу закупівлі сільськогосподарської у селян; недопущення до офіційної приватизації реальних конкурентоспроможних суб'єктів; незалежність діяльності митниці від державних та національних інтересів, що може працювати на закордонний капітал, у тому числі й країни-агресора.

Меркантильний, виключно матеріальний інтерес не має патріотичного забарвлення, хоча може мімікрувати під нього, якщо короткостроковий акт отримання прибутку співпадає з національним інтересом. Втім, у більшості випадків, отримання прибутку визначається лише особистим бажанням, ігноруючи інтереси інших осіб, потреби держави. Цікавим є те, що багато з цих олігархів прямо чи опосередковано фінансують північного агресора, отже складається враження, що населення України через ціни на комунальні послуги примушують фінансувати системні атаки на незалежність української держави [2, с. 51].

Відповідно до закону вартості – ціна реалізації товару полягає у відповідності витрат на виробництво товару його обмінному еквіваленту [1, с. 37]. В умовах закупівлі товарів за кордоном, на внутрішньому ринку його ціна змінюється у тому ж напрямку, у якому відбуваються її зміни на світовому ринку. Натомість в Україні діє дуже цікавий механізм державного впливу на „ринку” пального. Його єдиним реальним призначенням є обмеження суб'єктів пропозиції (а значить сприяння підвищенню цін); він діє таким чином: навіть за

умови зниження цін на нафту на глобальних ринках – в Україні ціна на бензин не зменшується, і навіть може зростати.

Те саме стосується й інших монополізованих галузей: якщо відбувається зменшення курсу гривні відносно іноземних валют – ціна на закордонні товари зростає, якщо ж відбувається зміцнення гривні – ціни на товари зменшуються не завжди, і не завжди у тому ж розмірі, у якому відбувається здешевлення іноземних валют.

Якісна освіта – це те, чого, в більшості випадків не мають представники місцевого олігархату, хоча, як правило, можуть похизуватись навіть вченими ступенями. Саме тому олігархічна система не вважає освітній сектор важливим і намагається організувати його діяльність так, щоб він поступово самознищився. На макроекономічному рівні це відображається у скороченні витрат на освіту, підвищенні нормативів діяльності вузів та викладачів, зміні навчальних планів та робочих програм, збільшенні розмірів „неофіційних внесків” за різного роду адміністративні послуги (ліцензування, акредитацію, атестацію тощо) [3, с. 206]. Вбачаючи таке ставлення регулюючих органів до локомотива економічного розвитку – закладу освіти – його окремі представники починають „запозичати” такі принципи поведінки з підлеглими та конкурентами. Головною формою діяльності вузів, як регіональних, так і центральних стає рейдерство – прагнення отримати якомога більше ставок за рахунок більш слабких структурних одиниць навіть всупереч здоровому глузду, кадровим вимогам та громадській думці. Це чергове свідчення домінування матеріального мотиву та цивілізаційної деградації таких осіб, відсутності моральних та психологічних якостей, що характеризують „людину творчу” та людський потенціал [4, с. 265].

В Україні системне підвищення цін є наслідком монополізації певних секторів економіки (сільське господарство, продукти харчування, житлово-комунальні послуги, бензин та паливно-мастильні матеріали). Замість регулювання грошової маси, Центральний банк України регулює конкурентні відносини у банківському секторі. Унаслідок діяльності НБУ кількість банків в Україні системно скорочується, однак, протягом останніх років жоден російський банк не зник, і їх позиції системно покращуються. Це означає, що українські банки створюють дедалі меншу конкуренцію ворожим суб’єктам, внаслідок скорочення їх кількості [5, с. 116].

Крім цього, одним з реальних механізмів фінансового шахрайства, девальвації гривні та виведення грошового капіталу за кордон є рефінансування, яке здійснює НБУ. Цей елемент монетарної політики ніколи не розглядався як джерело корупції, хоча саме він призводить до зростання курсу. Наприклад: банк отримує 200 млрд грн. і використовує їх не на покриття розривів, а на придбання іноземної валюти. В результаті такого попиту курс валюти миттєво вирушає вгору, а гривня, відповідно, знецінюється. Після цього банк продає частку валюти, наприклад, еквівалентну 150 млрд грн. на момент придбання, але вже за новою, вищою ціною, що дозволяє йому повернути

кошти НБУ, отримати долари, обвалити гривню, зробити населення ще біднішим через поступове зростання цін. В усіх фінансових кризах з моменту введення гривні, слід розглянути роль рефінансування у стрибках валютних курсів [5, с. 117].

З початку російської агресії, українська національна валюта девальвувала у 3,5 рази, в той час, як російський рубль знецінився лише в 3 рази. І це за умов, що країна-агресор знаходиться під багатьма санкціями, які ускладнюють надходження до неї іноземної валюти. Україна ж навпаки функціонує у межах світового сприяння у сфері світової торгівлі. Отже, наша девальвація – внутрішня і рукотворна. При цьому імпорт російських товарів до України системно зростає, і за такою логікою, ми, майже єдина країна у світі, хто підтримує економіку держави, що на нас напала.

Державна політика у сфері надання дотацій також має виключно суб'єктивний характер, дотації надаються окремим представникам та окремим компаніям. Все це сприяє погіршенню конкурентного середовища, скорочує обсяг незалежних один від одного товаровиробників, призводить до посилення монопольної влади отримувачів дотацій та зростання цін у галузі.

Як бачимо, всі ці риси властиві ХХ століттю, і не мають ніяких реальних економічних, наукових чи будь-яких інших результатів. Сенсом діяльності такої системи є формування двокласового суспільства: пануючого класу, що складається з політичної та економічної „еліти”, класу споживачів та „планктону”, який існує для годування правлячого класу. Така система не прагне до розвитку, її метою є консервація статус-кво [6].

Беручи до уваги те, що регулюючі органи системи державного управління виконують не властиві їм функції, треба відмовитись від них і повернутись до звичайних завдань, визначених часом і досвідом розвинутих країн [7].

Список використаних джерел

1. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл.
2. Яковенко Р. В. Використання досягнень Дж.М. Кейнса для зміцнення сучасної України / Р. В. Яковенко, А. О. Головатий // Матеріали за 12-а міжнародна научна практична конференція [„Настоящи изследвания и развитие – 2016”]. (Софія, Болгарія, 15-22 січня 2016 р.). – Софія : „Бял ГРАД-БГ” ООД, 2016. – Том 3 : Економіки. Державна адміністрація. – С. 50–52.
3. Яковенко Р. В. Відносини капіталу в сфері вищої освіти як джерело руйнування інноваційного потенціалу України / Р. В. Яковенко, Д. В. Яковенко // Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 березня 2018 року, м. Кропивницький. – Кропивницький : „Ексклюзив-Систем”, 2018. – С. 205–207.

4. Яковенко Р. В. Використання сучасних економічних концепцій у процесі управління вищою освітою в Україні / Роман Яковенко // Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право. – К. : Український державний університет фінансів та зовнішньої торгівлі. – 2014. – № 1 (72). – С. 260–269.

5. Яковенко Р. В. Політика НБУ в концепції національної безпеки України / Р. В. Яковенко // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 26 травня 2017 р., м. Харків. – Т. 1. – Харків : ХНАДУ, 2017. – С. 116–117.

6. Яковенко Р. В. Інформація в системі державного управління як ціновий фактор / Р. В. Яковенко, В. В. Зайченко // Ефективна економіка. – К., 2019. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6901>. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду : 1.03.2019.

7. Яковенко Р. В. Необхідність трансформації завдань державного регулювання в умовах сучасної економіки України / Роман Яковенко // Агросвіт. – 2019. – № 8. – С. 33–40.